

KOSZTY PROCESU I KOSZTY SĄDOWE W POSTĘPOWANIU CYWILNYM

Małgorzata Manowska, Anna Rafalska

PRAWO W PRAKTYCE

KOSZTY PROCESU I KOSZTY SĄDOWE W POSTĘPOWANIU CYWILNYM

Małgorzata Manowska, Anna Rafalska

PRAWO W PRAKTYCE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 20 stycznia 2017 r.

Wydawca
Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący
Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne
Joanna Pastuszka

Łamanie
Fotoedytor

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-190-1

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wstęp	17
Rozdział I	
Pojęcie i skład kosztów procesu i kosztów sądowych	19
1. Definicja kosztów procesu	19
1.1. Wynagrodzenie pełnomocnika procesowego jako koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony	20
1.2. Koszty mediacji	26
1.3. Charakter katalogu kosztów procesu	30
2. Pojęcie, charakter i rodzaje opłat sądowych	32
2.1. Obowiązek uiszczania opłat sądowych	33
2.2. Rodzaje opłat sądowych	33
2.2.1. Opłata stała	34
2.2.2. Opłata stosunkowa	46
2.2.3. Opłata podstawowa	51
2.2.4. Opłata tymczasowa	53
2.3. Rygor zwrotu pisma bez wzywania do usunięcia braku fiskalnego pisma procesowego	58
2.4. Opłaty od środków zaskarżenia	62
3. Opłaty sądowe w procesie – wybrane zagadnienia szczegółowe	70
3.1. Kumulacja roszczeń	70

3.2. Opłaty sądowe w sprawach o rozwód, separację, unieważnienie małżeństwa	73
3.3. Opłaty sądowe w postępowaniach odrębnych	74
4. Opłaty sądowe w postępowaniu nieprocesowym – wybrane zagadnienia szczegółowe	79
4.1. Rodzaj opłaty sądowej pobieranej w postępowaniu nieprocesowym	79
4.2. Opłata sądowa w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego	91
4.2.1. Opłata sądowa od wniosku dotyczącego zmiany rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej	92
4.2.2. Opłata sądowa od wniosku o podział majątku wspólnego	95
4.3. Opłata sądowa w sprawach z zakresu prawa rzeczowego	97
4.3.1. Opłata sądowa od wniosku o ustanowienie służebności oraz od wniosku o stwierdzenie nabycia praw przez zasiedzenie	97
4.3.2. Opłata sądowa od wniosku dotyczącego zarządu rzeczą wspólną	99
4.3.3. Opłata sądowa od wniosku o zniesienie współwłasności	104
4.4. Opłata sądowa w sprawach o wpis w księdze wieczystej	105
4.4.1. Opłata sądowa od wniosku o wpis prawa użytkowania wieczystego	105
4.4.2. Opłata sądowa od wniosku o wpis udziału w prawie własności	107
4.4.3. Opłata sądowa w sprawach dotyczących nabycia kilku udziałów w prawie własności przez jedną osobę	112
4.4.4. Opłata sądowa w sprawach o wpis nabywcy spółki prawa handlowego	117
4.4.5. Opłata sądowa od wniosków o wpis do różnych ksiąg wieczystych	120
4.4.6. Opłata sądowa od wniosku o wpis zmiany treści ograniczonych praw rzeczowych	121

4.4.7.	Opłata sądowa od wniosku o wpis praw osobistych i roszczeń	123
4.4.8.	Opłata sądowa od wniosku o wpis prawa odrębnej własności lokalu	125
4.5.	Opłata sądowa w sprawach spadkowych	132
4.5.1.	Opłata sądowa od wniosku o stwierdzenie nabycia spadku	132
4.5.2.	Opłata sądowa od wniosku o stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego . . .	135
4.5.3.	Opłata sądowa od wniosku o dział spadku . . .	137
4.6.	Opłata sądowa w sprawach rejestrowych	140
4.7.	Opłata sądowa w innych sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym	146
5.	Wydatki sądowe	147
5.1.	Pojęcie i katalog wydatków sądowych	147
5.2.	Zaliczka na pokrycie wydatków	149
5.3.	Wydatki związane z pełnieniem roli świadka	151
5.3.1.	Zwrot kosztów podróży	152
5.3.2.	Zwrot kosztów noclegu i utrzymania w miejscu wykonywania czynności sądowej . . .	160
5.3.3.	Zwrot zarobku lub utraconego dochodu	161
5.3.4.	Zwrot innych kosztów poniesionych przez świadka	166
5.4.	Wydatki związane z opinią biegłego	168
5.4.1.	Prawo biegłego do wynagrodzenia	168
5.4.2.	Fałszywa opinia jako przesłanka wpływająca na prawo biegłego do wynagrodzenia	179
5.4.3.	Nierzetelna opinia jako przesłanka wpływająca na prawo biegłego do wynagrodzenia	182
5.4.4.	Złożenie opinii z opóźnieniem jako przesłanka wpływająca na prawo biegłego do wynagrodzenia	186
5.4.5.	Wynagrodzenie biegłego za stawiennictwo w sądzie	188
5.4.6.	Zwrot wydatków poniesionych przez biegłego	189

5.4.7. Zwrot kosztów poniesionych przez tłumacza . . .	191
5.5. Tryb przyznania wynagrodzenia i zwrotu kosztów świadkom, biegłym, tłumaczom	199
6. Koszty procesu ponoszone przez stronę	205
6.1. Zwrot kosztów przejazdu strony do sądu	206
6.2. Zwrot stronie utraconego zarobku	210
6.3. Tymczasowe ponoszenie kosztów strony przez Skarb Państwa	213
7. Koszty pełnomocnika procesowego	214
7.1. Koszty procesu strony występującej osobiście w postępowaniu lub zastępowanej przez pełnomocnika niebędącego profesjonalistą	215
7.2. Koszty procesu strony zastępowanej przez profesjonalnego pełnomocnika	216
7.2.1. Koszty pełnomocnika inne niż wynagrodzenie	217
7.2.2. Wynagrodzenie pełnomocnika	227

Rozdział II

Zwolnienie od kosztów sądowych	238
1. Przesłanki i skutki zwolnienia od kosztów sądowych	238
1.1. Zwolnienie od kosztów o charakterze przedmiotowym i podmiotowym	238
1.1.1. Zwolnienie od kosztów z powodu oczywistej zasadności zażalenia	239
1.1.2. Zwolnienie od kosztów w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	241
1.2. Zwolnienie od kosztów sądowych udzielone na wnioski strony	252
1.2.1. Wniosek osoby fizycznej	252
1.2.2. Wniosek osoby prawnej lub innego podmiotu niebędącego osobą fizyczną	265
1.2.3. Odmowa zwolnienia od kosztów sądowych z powodu oczywistej bezzasadności roszczenia lub obrony praw	269
2. Konsekwencje zwolnienia od kosztów sądowych oraz odmowy zwolnienia od obowiązku ich ponoszenia	270

2.1. Skutki całkowitego lub częściowego zwolnienia od kosztów sądowych	270
2.2. Skutki zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych	274
2.3. Skutki oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych	287
2.4. Skutki odrzucenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych	292
 Rozdział III	
Orzekanie o kosztach procesu	295
1. Żądanie zwrotu kosztów procesu i kosztów sądowych ...	295
1.1. Obowiązek złożenia wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów procesu	295
1.2. Termin do złożenia wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów procesu	298
1.3. Treść wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów procesu	310
1.4. Związanie sądu treścią wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów procesu	313
2. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu i kosztach sądowych ...	316
2.1. Czas rozstrzygnięcia o kosztach procesu	316
2.2. Treść rozstrzygnięcia o kosztach procesu	327
3. Podmioty uprawnione do orzekania o kosztach procesu	331
 Rozdział IV	
Zasady ponoszenia kosztów procesu	339
1. Zasada odpowiedzialności za wynik procesu – reguła podstawowa	339
2. Zasada odpowiedzialności za wynik sprawy – reguły uzupełniające	349
2.1. Wzajemne zniesienie kosztów lub stosunkowe ich rozdzielenie	349
2.2. Obciążenie jednej strony obowiązkiem zwrotu wszystkich kosztów	358
3. Zasada słuszności	362

4. Zasada zawinienia	374
5. Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych	379

Rozdział V

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu i kosztach sądowych

a współuczestnictwo procesowe	386
1. Uwagi ogólne	386
2. Współuczestnictwo materialne	387
3. Współuczestnictwo formalne	394
4. Podział współuczestnictwa procesowego z punktu widzenia obowiązku ponoszenia kosztów procesu i kosztów sądowych	397
4.1. Trudności związane z kwalifikacją współuczestnictwa procesowego	397
4.2. Wnoszenie opłat sądowych i zaliczek na poczet wydatków przez współuczestników procesowych ...	405
4.3. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu w przypadku współuczestnictwa procesowego	415

Rozdział VI

Zaskarżalność rozstrzygnięcia o kosztach procesu	426
1. Zaskarżanie orzeczeń o kosztach procesu wydanych przez referendarza sądowego	426
2. Zaskarżanie orzeczeń o kosztach procesu wydanych przez sąd pierwszej instancji	433
3. Zaskarżanie orzeczeń o kosztach procesu wydanych przez sąd drugiej instancji	448

Rozdział VII

Zasady rozliczania kosztów postępowania nieprocesowego ...	455
1. Uwagi ogólne	455
2. Reguły szczególne rozliczania kosztów postępowania nieprocesowego	458
2.1. Sprzeczność interesów uczestników postępowania ...	458
2.2. Różny stopień zainteresowania wynikiem sprawy ...	463
2.3. Brak sprzeczności interesów oraz brak różnego stopnia zainteresowania wynikiem sprawy	464

3. Rodzaje rozstrzygnięć o kosztach postępowania nieprocesowego na podstawie art. 520 § 2 i 3 k.p.c.	469
3.1. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nieprocesowego na podstawie art. 520 § 2 k.p.c.	469
3.2. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nieprocesowego na podstawie art. 520 § 3 k.p.c.	471
4. Przepisy szczególne dotyczące reguł ponoszenia kosztów postępowania nieprocesowego	474
5. Formułowanie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania nieprocesowego	476
6. Reguły rozliczania kosztów postępowania odwoławczego rozpoznawanego w trybie nieprocesowym	482
Bibliografia	485

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- k.h. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.) – nieobowiązujące
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1578 z późn. zm.)
- pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1988)
- pr. stow. – ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 z późn. zm.)

- p.w.k.r.s. – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770 z późn. zm.)
- r.k.p.a. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714)
- r.k.p.r.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715)
- r.k.w.t. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. poz. 312 z późn. zm.)
- r.o.a. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.)
- r.o.r.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804 z późn. zm.)
- r.p.p.s. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. poz. 167)
- r.w.b. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U. poz. 518)
- r.w.o.z. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 574)
- r.w.t.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz. U. Nr 15, poz. 131 z późn. zm.)

- r.w.w.c. z 1996 r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 154, poz. 753 z późn. zm.) – nieobowiązujące
- r.z.k.s. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 z późn. zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 623 z późn. zm.)
- u.k.s.c. z 1967 r. – ustawa z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 z późn. zm.) – nieobowiązująca
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 790 z późn. zm.)
- u.s.p. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2062 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 687 z późn. zm.)
- u.w.l. – ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1892)

Czasopisma

- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- KZS – Krakowskie Zeszyty Sądowe
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- NP – Nowe Prawo
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCK – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Izby Karnej
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

OSNC-ZD	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
OSP	- Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	- Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór urzędowy – Seria A
PiP	- Państwo i Prawo
PiZS	- Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPC	- Przegląd Prawa Cywilnego
PPE	- Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	- Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Bank.	- Prawo Bankowe
Prok. i Pr.	- Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	- Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	- Przegląd Sądowy
RPEiS	- Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

LEX	- system informacji prawnej Wydawnictwa Wolters Kluwer
SN	- Sąd Najwyższy

WSTĘP

Książka *Koszty procesu i koszty sądowe w postępowaniu cywilnym* stanowi próbę wspólnego omówienia zagadnień praktycznych dotyczących problematyki szeroko rozumianych kosztów procesu, uregulowanej zarówno w kodeksie postępowania cywilnego, jak i w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a także w aktach prawnych wykonawczych do tych ustaw. Problematyka ta, aczkolwiek stanowi zagadnienie poboczne w stosunku do głównego celu procesu cywilnego i postępowania nieprocesowego, jakim jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, budzi wiele trudności i wątpliwości w praktyce. Dlatego też przedstawiane zagadnienia zostały szczegółowo omówione i poparte orzecznictwem sądów oraz przykładami zaczerpniętymi z praktyki sędziego i referendarza sądowego. Z tego też względu książka może służyć jako pomoc w codziennej pracy sędziego, referendarza sądowego, adwokata i radcy prawnego. Będzie ona również przydatna w nauce do egzaminów sędziowskiego, adwokackiego i radcowskiego.

Małgorzata Manowska
Anna Rafalska

Rozdział I

POJĘCIE I SKŁAD KOSZTÓW PROCESU I KOSZTÓW SĄDOWYCH

1. Definicja kosztów procesu

Definicja kosztów procesu zawarta została w art. 98 oraz art. 98¹ k.p.c. Aczkolwiek przepisy te stanowią o kosztach procesu, to będzie tu chodziło także o koszty innych postępowań niż proces. Niektóre bowiem z przepisów wymienionych w dziale dotyczącym zwrotu kosztów procesu znajdą zastosowanie – odpowiednio lub wprost – w postępowaniu nieprocesowym, egzekucyjnym, zabezpieczającym.

W art. 98 § 1 k.p.c. ustawodawca, niezależnie od później uregulowanego katalogu tych kosztów, wskazał, że są to **koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony**. Nawet zatem wtedy, gdy poniesione przez stronę koszty procesu mieszczą się w katalogu wymienionym w art. 98 § 2 i 3 k.p.c., to nie zostaną one uznane za podlegające zwrotowi koszty procesu, jeśli ich poniesienie nie było celowe dla dochodzenia praw bądź obrony.

1.1. Wynagrodzenie pełnomocnika procesowego jako koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony

W świetle brzmienia art. 98 § 1 k.p.c. strona nie może np. domagać się zwrotu wynagrodzenia kilku pełnomocników ustanowionych przez nią w jednej sprawie, gdyż – niezależnie od stopnia skomplikowania sprawy – nie jest to celowe ani dla dochodzenia roszczeń, ani dla obrony procesowej. Przez stronę należy w tym wypadku rozumieć nie tylko jeden podmiot, lecz także współuczestników jednolitych (najczęściej także koniecznych), którzy działają tak jak jedna osoba, gdyż przysługuje im legitymacja łączna. W przypadku każdego innego współuczestnictwa procesowego każdy podmiot może domagać się zwrotu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika ustanowionego wyłącznie przez niego. Problematyczny natomiast jest zwrot kosztów wynagrodzenia pełnomocnika w przypadku ustanowienia jednego pełnomocnika przez kilku współuczestników. W większości orzeczeń Sąd Najwyższy zajmuje stanowisko, że dla ustalenia wysokości wynagrodzenia pełnomocnika **decydująca jest wartość sprawy, nie zaś liczba podmiotów**, które występują z roszczeniami w postępowaniu. Z orzeczeń tych wynika przy tym, że powyższa reguła dotyczy każdego rodzaju współuczestnictwa – tak materialnego, jak i formalnego.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 1980 r., II CZ 79/80, OSNC 1981, nr 2–3, poz. 37

Okoliczność, że w tej samej sprawie występują trzej powodowie, którzy ponieśli szkody w tym samym wypadku, reprezentowani przez jednego adwokata, mimo że wystawili odrębne pełnomocnictwa, nie uzasadnia zasądzenia na rzecz każdego z powodów oddzielnie kosztów zastępstwa adwokackiego.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r., I UZ 15/11, LEX nr 1413498

Wygrywającym proces współuczestnikom, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika.

 Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1963 r., III PO 17/63, OSNC 1964, nr 6, poz. 107

Współuczestnikom procesu zastąpionym przez jednego adwokata, w razie wygrania przez nich sprawy, sąd przyznaje zwrot kosztów procesu z tytułu poniesionych przez nich wydatków na opłacenie pełnomocnika procesowego w wysokości jednego wynagrodzenia należnego adwokatowi w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1961 r. w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych (Dz. U. Nr 24, poz. 118)¹.

Prezentowane jest również **odmienne stanowisko**, że w przypadku ustanowienia przez współuczestników (szczególnie formalnych) jednego pełnomocnika każdemu z nich należy się zwrot kosztów wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości uzależnionej od rodzaju sprawy. Pogląd taki wyrażono w poniższych orzeczeniach.

 Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., III CZP 58/15, LEX nr 1801480

Współuczestnikom formalnym (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.), reprezentowanym przez jednego pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, należy się zwrot kosztów procesu obejmujących jego wynagrodzenie ustalone odrębnie w stosunku do każdego współuczestnika. Sąd powinien jednak obniżyć to wynagrodzenie, jeżeli przemawiają za tym nakład pracy pełnomocnika, podjęte przez niego czynności oraz charakter sprawy (art. 109 § 2 k.p.c.).

 Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 października 2014 r., I ACa 427/14, LEX nr 1552042

Każdemu z wygrywających proces współuczestników reprezentowanych przez tego samego adwokata lub radcę prawnego sąd winien zasądzić zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

¹ Obecnie kwestie te reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).

Małgorzata Manowska – doktor habilitowany nauk prawnych; sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie; profesor nadzwyczajny Uczelni Łazarskiego; Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie; prowadzi wykłady na aplikacjach: sędziowskiej, adwokackiej, radcowskiej; autorka wielu publikacji z zakresu prawa cywilnego procesowego, w tym współautorka komentarzy do kodeksu postępowania cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a także książki *System prawa pracy. Tom VI. Procesowe prawo pracy*.

Anna Rafalska – sędzia Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa; doświadczenie zdobyte w pracy w charakterze referendarza sądowego pozwoliło jej na dogłębne zapoznanie się z problematyką kosztów sądowych w praktyce.

Książka zawiera kompleksowe omówienie problematyki kosztów procesu i kosztów sądowych w postępowaniu procesowym i nieprocesowym regulowanych przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego i ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a także akty prawne wykonawcze do tych ustaw.

W opracowaniu przedstawiono m.in. takie zagadnienia jak:

- przesłanki i skutki zwolnienia od kosztów sądowych,
- zwrot kosztów procesu i kosztów sądowych,
- zasady rozliczania kosztów postępowania nieprocesowego,
- ponoszenie kosztów procesu i kosztów sądowych przez współuczestników procesowych,
- rodzaje i charakter opłat sądowych.

Wiele omawianych kwestii zostało popartych przykładami zaczerpniętymi z praktyki oraz orzecznictwem sądowym, co pozwoli na lepsze zrozumienie prezentowanej problematyki.

Publikacja przeznaczona jest dla sędziów, referendarzy sądowych, a także radców prawnych i adwokatów. Będzie pomocna aplikantom w przygotowaniu się do egzaminów sędziowskiego, adwokackiego i radcowskiego. Zainteresuje również wszystkie inne osoby biorące udział w procesie cywilnym.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8107-190-1

CENA 129 Zł (W TYM 5% VAT)